

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA GENDERDOC-M c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 9106/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

12 iunie 2012

*Hotărârea va rămâne definitivă în circumstanțele stabilite în articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Genderdoc-M c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Treia), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ján Šikuta,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Kristina Pardalos, *judges*,

și Santiago Quesada, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 10 mai 2012 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 9106/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către o organizație neguvernamentală din Republica Moldova, Genderdoc-M („asociația reclamantă”), la 7 martie 2006.

2. Asociația reclamantă a fost reprezentată de dna Natalia Mardari, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Deoarece dlui Mihai Poalelungi, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abținut de la examinarea cauzei (Articolul 28 al Regulamentului Curții), Președintele Camerei l-a desemnat pe dl Ján Šikuta să facă parte din Cameră ca judecător *ad hoc* (articolul 26 § 4 al Convenției și articolul 29 § 1 al Regulamentului Curții).

4. La 23 mai 2008, cererea a fost comunicată Guvernului. De asemenea, Curtea a decis să examineze împreună fondul cererii și admisibilitatea acesteia (Articolul 29 § 1).

5. Comisia Internațională a Juriștilor a prezentat observații în calitate de terți intervenienți fiind autorizată de către Președinte să intervină în procedura scrisă (articolul 36 § 2 al Convenției și articolul 44 § 3 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Asociația reclamantă, Genderdoc-M, este o organizație neguvernamentală cu sediul în Republica Moldova, al cărei misiune este de a oferi informații și asistență comunității LGBT.

7. La 7 aprilie 2005, asociația reclamantă a depus la Consiliul municipal Chișinău o cerere de autorizare a unei demonstrații pașnice în fața Parlamentului la 27 mai 2005 pentru a încuraja adoptarea legilor care să protejeze minoritățile sexuale împotriva discriminării.

8. La 27 aprilie 2005, Consiliul municipal Chișinău a respins cererea pe motiv că demonstrația asociației reclamante nu avea rost, odată ce fusese deja adoptată o lege care să protejeze minoritățile naționale.

9. La 6 mai 2005, Primăria a refuzat să autorizeze desfășurarea demonstrației plănuită, pe motiv că există deja în vigoare o lege care să protejeze minoritățile naționale și că există dispoziții legale care prevăd persoanele care au dreptul de inițiativă legislativă necesară pentru a propune legi.

10. Asociația reclamantă a contestat decizia Primăriei Chișinău din 6 mai 2005. Ea a susținut că interdicția de a desfășura demonstrația este ilegală și discriminatorie.

11. La 2 iunie 2005, Curtea de Apel Chișinău a admis acțiunea asociației reclamante și a anulat decizia Primăriei Chișinău din 6 mai 2005. Curtea de Apel Chișinău a constatat următoarele:

„... Instanța consideră neîntemeiate argumentele invocate de pârât pentru justificarea refuzului de a autoriza întrunirea, deoarece legea nu prevede aceste motive pentru neautorizarea unei întruniri. Decizia de a autoriza sau nu o întrunire nu trebuie să depindă de natura problemelor pe care participanții intenționează să le aducă în atenția societății, sau de statutul acestor probleme.

În asemenea circumstanțe, instanța concluzionează că decizia Primăriei din 6 mai 2005 a fost adoptată contrar prevederilor articolului 26 (1) al Legii cu privire la contenciosul administrativ și, prin urmare, este ilegală și nulă. În ceea ce privește celelalte plângeri ale reclamantei, inclusiv nerespectarea de către Primărie a termenului de 48 de ore pentru notificarea refuzului de a autoriza o întrunire, prevăzut de articolul 14 al Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, instanța le declară neîntemeiate.”

12. Primăria Chișinău a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2005. Primăria a susținut că a primit multe cereri de la diverse persoane și asociații care s-au declarat vehement împotriva autorizării demonstrației și care s-au opus la adoptarea oricărui act legislativ care să legalizeze relațiile homosexuale. Cererile puneau accent pe mai multe prevederi legale care vizează protecția căsătoriei și a familiei.

13. La 7 septembrie 2005, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Primăriei și a casat hotărârea Curții de Apel din 2 iunie 2005 și a dispus rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Chișinău.

14. În argumentele sale invocate în fața Curții de Apel, Primăria a susținut că desfășurarea unei întruniri pentru promovarea drepturilor minorităților sexuale ar pune în pericol ordinea publică și moralitatea socială și, mai mult, organizatorii nu și-au asumat răspunderea pentru buna desfășurare a demonstrației.

15. Asociația reclamantă a susținut că interdicția este ilegală și discriminatorie.

16. La 14 iunie 2006, Curtea de Apel a emis o decizie în defavoarea asociației reclamante. Asociația reclamantă a recurat această hotărâre.

17. La 18 octombrie 2006, Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârea Curții de Apel din 14 iunie 2006. Ea a constatat că asociația reclamantă nu a adus asigurări în ceea ce privește respectarea mai multor obligații prevăzute de lege în privința întrunirilor, cum ar fi: respectarea legii, desemnarea unei persoane sau a unor persoane care vor conduce întrunirea; crearea, în coordonare cu organul de poliție, a unui aparat propriu de menținere a ordinii, ai căror membri vor purta un însemn distinctiv; delimitarea locului întrunirii prin semne vizibile; plata serviciilor și a amenajărilor solicitate primăriei pentru întrunire; stabilirea traseelor spre și dinspre locul întrunirii; asigurarea accesului liber la întrunire colaboratorilor din organele de drept în exercițiul funcțiunii; interzicerea participarea la întrunire a unor anumite persoane. În plus, instanța supremă a considerat că există un risc ca demonstrația să cauzeze tulburarea ordinii publice.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

18. Legea nr. 560-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor prevede următoarele:

„Articolul 5. Declararea întrunirilor

Întrunirile se pot desfășura numai după ce au fost declarate de către organizatori la primăriile orașenești (municipale), sătești (comunale).

Articolul 11. Declarația prealabilă

(1) Organizatorul întrunirii va depune la primărie, cel mai târziu cu 15 zile înainte de data întrunirii, o declarație prealabilă, al cărui model este expus în anexă, ce face parte integrantă din prezenta lege.

(2) Declarația prealabilă trebuie să indice:

a) denumirea organizatorului întrunirii, scopul întrunirii;

- b) data, ora la care începe întrunirea și ora la care se încheie;
 - c) locul întrunirii, traseele spre el și de la el;
 - d) forma desfășurării întrunirii;
 - e) numărul aproximativ de participanți;
 - f) persoanele împuternicite să asigure buna desfășurare a întrunirii și să răspundă de ea;
 - g) serviciile pe care organizatorul întrunirii le solicită primăriei.
- (3) Primăria, în cazuri justificate, poate să modifice, cu acordul organizatorului întrunirii, unele elemente din declarația prealabilă.

Articolul 13

- (1) După examinarea declarației prealabile, primăria emite una din următoarele decizii și o aduce la cunoștința organizatorului întrunirii:
- a) privind eliberarea autorizației întrunirii;
 - b) privind refuzul de a elibera o astfel de autorizație, în condițiile art. 12, alin. (6).

Articolul 15

- (1) Organizatorul întrunirii poate reclama în instanța de contencios administrativ competență refuzul eliberării autorizației.
- (2) Instanța de contencios administrativ competentă va examina reclamația în decursul a 5 zile de la data depunerii ei.”

19. Articolul 34 al Legii nr. 123 din 18 martie 2003 cu privire la administrația publică locală stipulează că:

“(1) ... primarul îndeplinește în teritoriul administrat următoarele atribuții de bază:

1. în domeniul asigurării ordinii de drept:

...

(f) Ia măsuri, prevăzute de lege, privind desfășurarea întrunirilor publice; ...

(g) ia măsuri de interzicere sau de suspendare a spectacolelor, a reprezentațiilor și a altor manifestări publice care contravin ordinii de drept sau bunelor moravuri.”

20. Constituția Republicii Moldova conține următoarele dispoziții relevante:

„Articolul 54 - Restrângerea exercițiului unor drepturi sau a unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.”

21. Codul Civil al Republicii Moldova prevede în articolul 181:

„Asociație este organizația necomercială constituită benevol de persoane fizice și juridice asociate, în modul prevăzut de lege, prin comunitate de interese, care nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri, pentru satisfacerea unor necesități nemateriale.”

ÎN DREPT

I. PRETISA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 11 AL CONVENȚIEI

22. Asociația reclamantă s-a plâns de faptul că dreptul său la întrunire pașnică a fost încălcat. Ea a susținut că interdicția de a desfășura demonstrația nu a fost conformă legii, nu a urmărit un scop legitim și nu a fost necesară într-o societate democratică. Ea a invocat articolul 11 al Convenției, care stipulează următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și de asociere, inclusiv a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de Stat.”

23. În observațiile sale prezentate la 15 septembrie 2008, Guvernul a acceptat faptul că a existat o ingerință în dreptul reclamantei la libertatea întrunirilor, dar a susținut că această ingerință a fost justificată deoarece avea un scop legitim, era prevăzută de lege și urmărea un scop legitim. Guvernul a remarcat faptul că 98% din populația Republicii Moldova este creștin ortodoxă, religie care nu tolerează relațiile sexuale sau căsătoria între

persoane de același sex. Guvernul a anexat petiții care au fost trimise de populația Republicii Moldova Primăriei Chișinău, prin care cereau interzicerea întrunirii în cauză.

24. La 1 aprilie 2010, Guvernul a depus un nou set de observații în care a consimțit faptul că a avut loc încălcarea articolului 11 al Convenției.

A. Admisibilitatea

25. Curtea notează că prezenta plângere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 (a) al Convenției. Prin urmare, ea notează în continuare că aceasta nu este inadmisibilă pe alte temeiuri. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

26. Guvernul a admis că a avut loc încălcarea articolului 11 al Convenției.

27. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea nu are temeiuri să constate contrariul. Prin urmare, a avut loc încălcarea acestui articol.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COROBORAT CU ARTICOLUL 11

28. Reclamanta s-a plâns în temeiul articolului 13 combinat cu articolul 11 al Convenției că nu a dispus de un recurs efectiv împotriva pretensei încălcări a libertății sale la întrunire. Ea a reclamat faptul că nu a existat o procedură efectivă care să-i permită obținerea unei hotărâri judecătorești definitive anterior datei demonstrației planificate. Articolul 13 al Convenției prevede:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și dacă încălcarea ar fi fost comisă de persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

29. Guvernul a contestat plângerea, susținând că reclamanta a avut posibilitatea să inițieze proceduri judiciare și s-a prevalat de această posibilitate.

A. Admisibilitatea

30. Curtea notează că prezenta plângere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Prin urmare, ea notează în continuare că aceasta nu este inadmisibilă pe alte temeiuri. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. Argumentele părților

(a) Guvernul

31. Guvernul a susținut că asociația reclamantă a beneficiat de articolul 192 al Codului de procedură civilă, care prevede judecarea în mod prioritar a unor pricini. În plus, hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19 iunie 2000 prevede că în cazul în care lipsește recursul efectiv în privința unei încălcări a drepturilor Convenției, Curtea Supremă de Justiție va aplica principiul aplicabilității directe a Convenției. Guvernul a susținut că asociația reclamantă nu a invocat acele argumente în fața instanțelor de judecată naționale.

(b) Asociația reclamantă

32. Asociația reclamantă a reclamat încălcarea articolului 13 al Convenției din cauză că nu a dispus de o procedură care să-i permită să obțină o hotărâre judecătorească definitivă înainte de data întrunirii planificate și că prevederile Legii nr. 560-XIII din 21 iulie 1995 nu sunt clare și previzibile.

Asociația reclamantă a susținut că autoritățile Republicii Moldova au examinat cazul său mai mult timp decât era necesar și că nu li s-a oferit un motiv coerent pentru care a fost interzisă întrunirea.

2. Aprecierea Curții

33. Curtea reiterează faptul că articolul 13 are drept efect exigența unui recurs intern care să abilitaze instanța națională competentă să cunoască conținutul unei pretenții fundamentate pe Convenție și să ofere redresarea corespunzătoare, deși statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere a modalității în care se conformează obligațiilor impuse de acea prevedere (a se vedea, printre multe alte hotărâri, *Chahal c. Royaume-Uni*, 15 noiembrie 1996, § 145, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-V, pp. 1869-70, § 145).

34. În prezenta cauză, Curtea constată că drepturile reclamantei prevăzute de articolul 11 au fost încălcate (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Prin urmare, plângerea ei a fost legitimă și serioasă în sensul jurisprudenței Curții și, așadar, a avut dreptul la un recurs care să se conformeze cerințelor articolului 13.

35. Curtea a statut anterior, într-o cauză în care autoritățile nu erau obligate să emite o hotărâre judecătorească definitivă într-un termen limită înainte de data demonstrației planificate, că reclamantii au fost lipsiți de un recurs efectiv intern în privința plângerii împotriva încălcării libertății lor la

întrunire. Curtea nu este convinsă de faptul că recursurile care erau accesibile reclamantilor, toate având caracter *post-hoc*, puteau oferi o reparație adecvată în ceea ce privește articolul 11 al Convenției. În schimb, Curtea a constatat că noțiunea de recurs efectiv implică și posibilitatea de a obține o hotărâre judecătorească în privința autorizării evenimentului înainte de data la care a fost programată să se desfășoare (a se vedea *Bączkowski and Others v. Poland*, nr. 1543/06, ECHR 2007-VI, §§ 79-84, și *Alekseyev v. Russia*, nr. 4916/07, 25924/08 și 14599/09, hotărârea din 21 octombrie 2010, §§ 97-100)

36. În ceea ce privește faptele prezentei cauze, Curtea observă că legislația moldovenească prevede termene de judecată în procesele care vizează dreptul la întrunire. Mai precis, articolul 11 al Legii nr. 560-XIII obligă organizatorul unei întruniri să depună declarația prealabilă la Primărie cel târziu cu 15 zile înainte de evenimentul propus.

Articolul 12 § 1 obligă autoritățile administrative să examineze declarația prealabilă privind dreptul la întrunire cel târziu cu 5 zile înainte de data întrunirii.

Dacă Primăria interzice întrunirea, organizatorii pot reclama în instanță de judecată refuzul. În acest caz, autoritatea judecătorească competentă este obligată, conform articolului 15 § 2 al aceleiași legi, să examineze reclamația în decurs de 5 zile, fără a preciza în mod expres faptul că aceasta decizie trebuie emisă înainte de data întrunirii.

37. Curtea notează că în prezenta cauză, în ciuda termenului de 5 zile prevăzut de Legea nr. 560-XIII, reclamantii au primit un răspuns la declarația prealabilă privind desfășurarea întrunirii abia după 1 an și jumătate de la data la care a fost depusă.

Prin urmare, Curtea nu este convinsă de faptul că recursul judiciar accesibil reclamantei în prezenta cauză, recurs care avea caracter *post-hoc*, ar fi putut oferi o reparație adecvată pretinselor încălcări ale Convenției (*Alekseyev v. Russia*, § 99).

38. Având în vedere toate argumentele de mai sus, Curtea constată că reclamanta nu a avut un recurs intern efectiv în privința plângerii împotriva încălcării dreptului la libertatea întrunirilor și conchide că în prezenta cauză a avut loc încălcarea articolului 13 coroborat cu articolul 11 al Convenției.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 14 AL CONVENȚIEI LUAT ÎMPREUNĂ CU ARTICOLUL 11

39. Asociația reclamantă s-a plâns și de faptul că a fost discriminată în comparație cu ale asociației deoarece ea promovează interesele comunității gay din Moldova. Ea a invocat articolul 14 coroborat cu articolul 11 al Convenției. Aceste dispoziții prevăd următoarele:

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă,

religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

„1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și de asociere, inclusiv a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de Stat.”

40. Guvernul a contestat acest argument.

A. Admisibilitatea

41. Curtea notează că această plângere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Ea notează în continuare că aceasta nu este inadmisibilă în baza altor temeuri. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. Argumentele părților

(a) Guvernul

42. Guvernul a susținut că asociația reclamantă în această cauză nu a fost discriminată de autoritățile moldovenești pe motivul orientării sexuale. Guvernul a susținut că în perioada 2002-2006 în Moldova a existat o problemă generală în ceea ce privește dreptul la întrunire și o intoleranță generală față de demonstrații. Guvernul a făcut referință la cauzele *Hyde Park 1, 2, 3, 4 v. Moldova*, *The Christian Democratic Popular Party v. Moldova* și *Roșca, Secăreanu and others v. Moldova*, în care demonstrațiile reclamantilor, având scopuri diferite, au fost interzise.

(b) Asociația reclamantă

43. Asociația reclamantă a susținut că întrunirea în cauză a fost interzisă deoarece ea promova interesele și era organizată de comunitatea gay. Asociația reclamantă a susținut că, începând cu 2005, toate demonstrațiile sale au fost interzise, ea continuând să aibă dificultăți la organizarea evenimentelor.

44. Asociația reclamantă a respins argumentul Guvernului cum că a existat o intoleranță generală față de dreptul la întrunire în Moldova și a

susținut că în timpul acela Guvernul continua să autorizeze demonstrații. Astfel, documentele prezentate de reclamantă indică faptul că în perioada 2004-06 „Organizația Republicană a Investitorilor Înșelați și Deposeați”, „Mișcarea Găgăuzia Unită”, „Asociația pentru Lichidarea Consecințelor Pactului Molotov-Ribbentrop” și „Asociația Foștilor Deportați și Deținuți Politici” au fost autorizate să desfășoare demonstrații în mai multe locuri. În fiecare din aceste cazuri, Primăria Chișinău a asigurat participanților și suportul Departamentului General al Poliției.

45. În fine, asociația reclamantă a susținut că argumentele Guvernului că 98% din populația Republicii Moldova este creștin ortodoxă, că valorilor lor morale și religioase și petițiile prezentate ca probe (a se vedea paragraful 24), indică faptul că demonstrația a fost interzisă din cauza orientării sexuale a organizatorilor și din cauza faptului că asociația reclamantă promova drepturile comunității LGBT.

(c) Terții intervenienți

46. Comisia Internațională a Juriștilor și ILGA-Europe au susținut că protecția moralității nu este și nu poate fi un obiectiv și un motiv rezonabil în temeiul articolului 14 al Convenției.

47. Acestea au susținut că concepția a ce este și ce nu este moral este relativă și se schimbă odată cu vremea. Deoarece este atât de schimbătoare, este un criteriu deosebit de greu de aplicat pentru o instanță de judecată sau legislatură. Ele au concluzionat că caracteristicile ei militează împotriva acordării unui efect extins moralității publice.

2. *Aprecierea Curții*

48. Curtea a statuat de mai multe ori că articolul 14 nu este autonom, ci produce efecte doar în raport cu drepturile prevăzute în Convenție. Această prevedere completează alte prevederi independente din Convenție și Protocoale. Ea nu are o existență independentă deoarece produce efecte doar în raport cu „exercitarea drepturilor și libertăților” garantate de acele prevederi. Deși aplicarea articolului 14 nu presupune o încălcare a acestor dispoziții – și în această privință este autonom – el poate fi aplicat doar dacă faptele în cauză cad sub incidența uneia sau mai multora din aceste dispoziții (a se vedea, între alte autorități, *Van Raalte v. the Netherlands*, 21 februarie 1997, § 33, *Reports* 1997-I, și *Gaygusuz v. Austria*, 16 septembrie 1996, § 36, *Reports* 1996-IV).

49. Părțile sunt de acord că faptele prezentei cauze cad sub incidența articolului 11 al Convenției. Prin urmare, articolul 14 este aplicabil circumstanțelor acestei cauze.

50. Curtea reiterează faptul că un tratament este discriminatoriu dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă între mijloacele folosite și scopul urmărit nu există o relație

rezonabilă de proporționalitate. Statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în a determina dacă și în ce măsură diferențele în situații similare justifică un tratament legal diferit; scopul acestei marje va varia în funcție de circumstanțe, subiect și fundalul acestuia (a se vedea *Inze v. Austria*, 28 octombrie 1987, § 41, Series A nr. 126, and *Genovese v. Malta*, nr. 53124/09, §§ 43-44, 11 octombrie 2011).

51. Curtea reiterează faptul că orientarea sexuală este un concept acoperit de articolul 14 (a se vedea, între alte cauze, *Kozak v. Poland*, nr. 13102/02, 2 martie 2010).

Atunci când distincția în cauză operează în această sferă intimă și vulnerabilă a vieții private a unei persoane sunt necesare motive deosebit de serioase care să fie aduse în fața Curții pentru a justifica măsurile reclamate.

Dacă o diferență de tratament este bazată pe sex sau orientare sexuală, marja de apreciere acordată Statului este îngustă, iar în asemenea situații principiul proporționalității nu doar obligă ca măsura adoptată să fie adecvată în general pentru atingerea scopului urmărit; dar trebuie demonstrat că ea a fost necesară în acele circumstanțe. Într-adevăr, dacă motivele tratamentului diferit s-au bazat doar pe orientarea sexuală a reclamantului, atunci, în conformitate cu Convenția, aceasta ar constitui o discriminare (ibid., § 92).

52. Curtea observă că în prezenta cauză Guvernul a susținut că asociația reclamantă nu a fost discriminată pe motiv de orientare sexuală. În schimb, Guvernul a explicat că interzicerea demonstrației asociației reclamante s-a datorat existenței unei probleme sistemice în raport cu dreptul la întrunire în Republica Moldova în perioada 2004-2006. Curtea nu poate fi de acord cu Guvernul din următoarele motive.

53. În primul rând, Curtea observă că reclamanta a prezentat ca probe decizii ale Primăriei Chișinău care autorizau diverse întruniri și care au fost adoptate în timpul aceleiași perioade la care s-a referit Guvernul (a se vedea paragraful 44). Guvernul nu a oferit o explicație pentru această diferență de tratament față de asociația reclamantă și asociațiile menționate mai sus.

54. În al doilea rând, Curtea consideră că motivul interzicerii evenimentului reclamantei a fost dezaprobarea de către autorități a demonstrațiilor care în opinia lor promovau homosexualitatea. În special, Curtea subliniază faptul că Primăria Chișinău – organ de decizie în cauza reclamantei – a insistat de două ori în fața Curții de Apel că întrunirea reclamantei trebuia interzisă din cauza opoziției multor cetățeni moldoveni față de homosexualitate (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

În continuare, Curtea consideră că, atunci când limitează dreptul la întrunire, autoritățile naționale ar trebui să ofere motive clare pentru aceasta. Însă, după cum s-a remarcat mai sus, în prezenta cauză fiecare autoritate care a examinat cererea asociației reclamante de a petrece demonstrația a respins-o pe motive diferite.

55. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că în prezenta cauză a avut loc încălcarea articolului 14 coroborat cu articolul 11 al Convenției.

IV. ALTE ÎNCĂLĂRI ALE CONVENȚIEI

56. În cele din urmă, în baza aceleași expuneri de fapte, asociația reclamantă a reclamat și încălcarea articolelor 6 § 1 și 10 ale Convenției.

57. Examinând plângerile, Curtea notează că acestea au de fapt aceeași bază factuală ca și plângerile pe care le-a examinat în secțiunile precedente ale acestei hotărâri.

58. Corespunzător, ea consideră că nu este necesară examinarea separată a plângerilor formulate în temeiul articolelor 6 § 1 și 10 ale Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

59. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

60. Asociația reclamantă a pretins 860 de euro (EUR) cu titlu de prejudiciul material, ceea ce reprezintă cheltuielile de transport și alte cheltuieli legate de organizarea evenimentului neautorizat.

61. Guvernul a susținut că aceste costuri nu au o legătură de cauzalitate cu pretinsa încălcare.

62. Curtea, luând în considerare jurisprudența sa și probele prezentate de asociația reclamantă în ceea ce privește prejudiciul material, acordă asociației reclamante 860 EUR cu titlu de prejudiciu material.

63. De asemenea, asociația reclamantă a pretins 7 250 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

64. Guvernul a susținut că în cauzele recente în care Curtea a constatat încălcarea articolului 11, ea a acordat 3 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

Guvernul a susținut că în aceste circumstanțe Curtea trebuie să exercite o atitudine critică.

65. Având în vedere faptele prezentei cauze care vizează interzicerea unei demonstrații cu încălcarea articolelor 11, 13 și 14 ale Convenției, Curtea, adoptând o decizie în bază de echitate, acordă asociației reclamante suma pretinsă, adică 7 250 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

66. Asociația reclamantă a pretins și 2 856 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața instanțelor de judecată naționale și în fața Curții. Ea a prezentat liste detaliate, chitanțe și documente de susținere.

67. Guvernul consideră că această parte a pretențiilor este excesivă.

68. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor doar în măsura în care s-a dovedit că acestea au fost actuale și necesare și că sunt rezonabile în privința cuantumului. Curtea notează că costurile și cheltuielile au fost suportate în decursul a cinci ani. Sumele cheltuite de asociația reclamantă pentru taxele legale nu sunt excesive sau disproporționate în raport cu munca efectuată.

Așadar, având în vedere documentele aflate în posesia sa și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde asociației reclamante integral sumele pretinse. Ea acordă suma rotunjită de 2 900 EUR, plus orice taxă care poate fi percepută de la asociația reclamantă.

C. Dobânda de întârziere

69. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA,

1. *Declară* unanim cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* unanim că a avut loc încălcarea articolului 11 al Convenției;
3. *Hotărăște* unanim că a avut loc încălcarea articolului 13 coroborat cu articolul 11 al Convenției;
4. *Hotărăște* cu cinci voturi la două că a avut loc încălcarea articolului 14 coroborat cu articolul 11 al Convenției;
5. *Hotărăște* unanim că nu este necesară examinarea separată a articolului 6 § 1 și a articolului 10 al Convenției;
6. *Hotărăște* cu șase voturi la unul
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească asociației reclamante, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să

fie convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

- (i) EUR 860 (opt sute șaizeci de euro), cu titlu de prejudiciu material, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (ii) EUR 7 250 (șapte mii două sute cincizeci de euro), cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (iii) EUR 2 900 (două mii nouă sute de euro), cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută;
- (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 12 iunie 2012, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și cu articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opiniile separate ale judecătorilor Myjer, Gyulumyan și Ziemele sunt anexate la prezenta hotărâre.

J.C.M.
S.Q.

OPINIA CONCURENTĂ A JUDECĂTORULUI MYJER

Am votat împreună cu majoritatea pentru constatarea încălcării articolului 14 conjugat cu articolul 11.

Însă, nu sunt convins de motivele care stau la baza acesteia, expuse în hotărâre.

Ce s-a întâmplat în cauză? Reclamanta a depus o declarație prealabilă în anul 2005 pentru autorizarea petrecerii unei demonstrații pașnice în fața Parlamentului, pentru a încuraja adoptarea legilor care să protejeze minoritățile sexuale. Autorizația nu a fost eliberată. Motivul oficial al acestui refuz a fost faptul că demonstrația nu are temei, odată ce legea cu privire la minoritățile naționale fusese deja adoptată (a se vedea paragrafele 8 și 9 din hotărâre).

Interesant este că mai târziu, atunci când reclamanta a contestat, dintr-o dată autoritățile au invocat cu totul alte motive:

- Primăria a primit multe petiții de la persoane și asociații care se exprimau vehement împotriva autorizării demonstrației și care s-au opus și adoptării oricăror legi care să legalizeze relațiile homosexuale (a se vedea paragraful 12);

- desfășurarea demonstrației pentru promovarea drepturilor minorităților sexuale ar pune în pericol ordinea publică și moralitatea socială, și, în plus, organizatorii nu și-au asumat responsabilitatea pentru buna desfășurare a demonstrației (a se vedea paragraful 14).

Dacă autoritățile ar fi menținut motivarea inițială și nu ar fi existat alte probe, ar fi fost greu pentru Curte să stabilească discriminarea, cu condiția ca autoritățile să fi socotit minoritățile sexuale în rândul minorităților naționale. Din cauza faptului că autoritățile au decis să inventeze și să înainteze noi motive, autoritățile însăși au oferit temei pentru constatarea de către Curte a intenției discriminatorii. Privind la motivele diferite și la ordinea în care acestea au fost înaintate, se poate deduce în mod sigur faptul că primele motive au fost ticluite pentru a acoperi motivarea reală care stătea în spatele refuzului: ar fi total nerealistic să admitem că autorizarea a fost inițial refuzată din cauză că organizatorii nu și-au asumat răspunderea pentru buna desfășurare a demonstrației. Indiscutabil, în decizia din 18 octombrie 2006 Curtea Supremă de Justiție a acordat mare atenție noii motivații. Dar dacă acesta a fost motivul real care a stat în spatele refuzului, el ar fi trebuit înaintat chiar de la început. Și iarăși, dacă așa ar fi stat situația, ar fi fost greu pentru Curte să stabilească intenția de a discrimina.

Ajungem la singura concluzie că refuzul avea la bază un motiv pe care autoritățile nu au îndrăznit să-l menționeze. Iar singurul motiv rezonabil rămas este că: ele nu au acordat autorizația deoarece ele nu au dorit o demonstrație care să vizeze drepturile minorităților sexuale/homosexuale. Este oare corect să tragem această concluzie? Da, în circumstanțele cauzei,

aceasta este posibil. Prima linie de raționament, menționată în paragraful 12, este suficient de concludivă în această privință.

Poate că autoritățile de fapt au refuzat autorizarea din cauza, așa cum a spus majoritatea, „dezaprobării demonstrațiilor care cred ele că promovează homosexualitatea” (a se vedea paragraful 54 din hotărâre). Însă, mă întreb unde vede majoritatea vreun indiciu că demonstrația planificată să încurajeze adoptarea unor legi care să protejeze minoritățile sexuale intenționa să promoveze homosexualitatea ca atare, sau că autoritățile considerau că demonstrația ar promova homosexualitatea.

OPINIE SEPARATĂ COMUNĂ A JUDECĂTORILOR GYULUMYAN ȘI ZIEMELE

1. Noi nu împărtășim opinia majorității în ceea ce privește încălcarea articolului 14 coroborat cu articolul 11 după cum s-a stabilit în motivare. Majoritatea și-a bazat părerea pe două motive. Prima, ei au constatat că Guvernul nu a și-a demonstrat în mod convingător argumentele sale cum că a existat o problemă sistemică în privința exercițiului libertății de întrunire. Guvernul a susținut că întrunirile nu erau autorizate în general, în timp ce asociația reclamantă a demonstrat că asemenea întruniri au fost de fapt autorizate. Majoritatea a considerat că acest lucru de fapt indică diferența de tratament în relație cu asociația reclamantă. În al doilea rând, majoritatea a constatat că argumentele Primăriei Chișinău în procedurile judiciare au avut caracter discriminatoriu. Majoritatea a declarat, de asemenea, că toate autoritățile au oferit motive diferite.

Aceasta este una din modurile posibile în care pot fi interpretate argumentele părților în cauză. Însă, există și o altă cale de interpretare a acestor argumente. De exemplu, argumentul Primăriei că a primit scrisori de protest din partea multor cetățeni moldoveni care cereau interzicerea paradei gay este, cel mai probabil, adevărat. Faptul că Primăria a adus acest fapt în atenția instanțelor de judecată naționale nu confirmă *per se* că ea a adoptat o atitudine discriminatorie sau că instanțele de judecată au fost sau nu de acord cu aceste petiții. În cele din urmă instanțele naționale au menționat două motive la baza deciziei de a menține interdicția impusă de Primărie. Primul motiv a fost pericolul față de ordinea publică și moralitatea, iar al doilea motiv a fost faptul că organizatorii nu s-au conformat prevederii legii care obligă asumarea răspunderii pentru eveniment. Aceste motive prin sine nu sunt nici discriminatorii, nici nerezonabile. Nici faptul că două complete diferite ale aceleiași instanțe de judecată nu au fost de acord cu rezultatul cauzei nu este prin sine arbitrar.

2. Care este testul care ar fi trebuit aplicat în această cauză? Majoritatea a făcut trimitere în mod corect la principiile dezvoltate în cauza *Kozak v. Poland* (nr. 13102/02, 2 martie 2010), în care Curtea a statuat că diferența de tratament care s-a bazat doar pe orientarea sexuală constituie o încălcare a Convenției. În lumina acestui criteriu, majoritatea ar fi trebuit să determine dacă întrunirea asociației reclamante a fost interzisă doar din acest motiv, în comparație cu ale interdicții de întruniri la care s-a referit Guvernul și care vizau aceeași perioadă de timp, și în raport cu care Curtea a avut oportunitatea să pronunțe câteva hotărâri. Guvernul a susținut că a existat o atmosferă generală de intoleranță față de păreri diferite la acea vreme în Moldova. Nu se poate spune cu certitudine că asociația reclamantă este singurul grup al cărui drept la întrunire a fost limitat (contrast *Oršuš and Others v. Croatia* [GC], nr. 15766/03, § 155, ECHR 2010)

3. Jurisprudența Curții în privința articolului 14 obligă la o analiză detaliată a faptului dacă diferența de tratament este discriminatorie dacă admitem că asociația reclamantă a fost tratată diferit de altele. O asemenea diferență de tratament va constitui discriminare dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau dacă nu există o „relație rezonabilă de proporționalitate” între mijloace și scopul urmărit (a se vedea, între alte autorități, *Larkos v. Cyprus* [GC], nr. 29515/95, § 29, ECHR 1999-I; *Stec and Others v. the United Kingdom* [GC], nr. 65731/01, § 51, ECHR 2006-VI; și *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], nr. 57325/00, § 196, ECHR 2007-IV). Dacă diferența de tratament se bazează pe rasă, culoare sau origine etnică, noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată în cel mai strict mod posibil (a se vedea *Sampanis and Others v. Greece*, nr. 32526/05, § 69, 5 iunie 2008). Am putea adăuga că în lumina cauzei *Kozak* (citată mai sus), orientarea sexuală trebuie trecută în listă.

4. Se pare că Guvernul a prezentat argumente rezonabile pentru explicarea acțiunilor autorităților (a se vedea paragraful 17 de mai sus). Enigma constă de fapt în aprecierea proporționalității tratamentului diferit, în comparație cu alte posibile întruniri care au fost autorizate sau nu pentru același motiv al ordinii publice. Această analiză lipsește. Este o ipoteză prea ușoară că deciziile autorităților naționale au fost discriminatorii. După cum am spus, aceasta ar putea fi adevărat, dar într-o decizie judecătorească mai este nevoie și de altceva pentru a ajunge la acea concluzie.